

Obraćanje prvog zamjenika visokog predstavnika, Raffija Gregoriana na večeri u organizaciji USAID-a održanoj povodom konferencije o osnivanju tržišta električne energije BiH

Dame i gospodo,

Početkom ove sedmice prisustvovao sam sastanku Vanjskotrgovinske komore BiH. Jedna od stvari koje sam rekao tokom razgovora bila je da se lideri ove zemlje moraju hitno vratiti normalnoj konstruktivnoj politici – privreda ne može čekati; potrebne reforme se ne mogu beskrajno odlagati zbog političkih prepreka. Osobito mi je zadovoljstvo što imam priliku biti na ovoj večeri, jer energetska oblast je oblast u kojoj su prednosti konstruktivne politike već očigledne, ali također – moram dodati – i oblast u kojoj su mane nekonstruktivne politike jednako očigledne.

Činjenica je da je u ovom sektoru u posljednjih pet godina postignut velik napredak.

No, u vezi s ovim sektorom bilo je i političke nepažnje, što je dozvolilo da se tempo ključnih reformi uspori i rezultiralo zastojećima ili pak potpunim napuštanjem koraka od kojih bi koristili imali i privreda i potrošači.

Vlade Federacije i Republike Srpske usvojile su akcijske planove o restrukturiranju energetskog sektora; oni su u skladu sa obavezama Bosne i Hercegovine iz Atenskog ugovora

kao i sa strateškim ciljevima koji su dogovoreni između organa vlasti BiH i velikih međunarodnih donatora.

Međutim, kao što svi znamo, postoji razlika između *usvajanja* akcionog plana i njegove *provedbe*. Vlade oba entiteta već kasne u provedbi svojih akcionih planova. Osim što je uspostavila regulatorno tijelo, Federacija nije provela svoj akcioni plan. Nije došlo do razdvajanja, dok u Republici Srpskoj barem djelomično jeste. I naravno, Distrikt Brčko tek treba uključiti u regulatorni okvir. Zato mislim da se rješavanje ovog problema mora naći na vrhu liste aktivnosti koja bude usvojena na ovoj konferenciji.

U smislu proizvodnje električne energije, Bosna i Hercegovina trebala bi biti regionalna super sila.

Ali nije.

Ukoliko bi se njime na pravi način upravljalo, ukoliko bi ga se pravilno razvijalo i pravilno reguliralo, sektor proizvodnje energije u ovoj zemlji trebao bi biti generator ekonomskog rasta.

Ali nije.

Jedan od razloga sporosti u rješavanju ovoga je nedostatak političkog fokusa (ili pak, u nekim slučajevima, *pogrešna vrsta* političkog fokusa). U posljednjih desetak dana ovo je postalo važno pitanje u političkoj debati – mislim da je sve više građana ogorčeno očiglednom lakoćom sa kojom političko vođstvo hitna ekonomska pitanja stavlja na čekanje dok se bavi drugim stvarima – stvarima za koje političari možda misle da su od ključne važnosti ali koja većini građana ne izgledaju tako hitna.

U restrukturiranju energetskog sektora *moguće* je postići brz napredak ukoliko uspijemo da ga vratimo u pravi politički fokus. Na taj način omogućiće se provedba dosljedne strategije razvoja tržišta. U tom smislu, imperativ je da tenderski

procesu za izradu novih projekata budu transparentni, otvoreni i pravični.

Suština restrukturiranja mora biti da se dopusti da tržišna dinamika određuje tempo i veličinu razvoja. Tamo gdje je tržišna dinamika zanemarena došlo je do gubitaka u smislu otvaranja novih radnih mjesta, razvoja infrastrukture i zarade od izvoza.

U drugim zemljama tranzicije vidjeli smo da, uz pravilno reguliranje, liberalizirano tržište energije donosi konkurentne tarife, s jedne strane, a s druge strane široke ekonomske prednosti, od čega koriste imaju potrošači sa niskim prihodima. Svjesni smo, međutim, da je u prelaznom periodu od ključne važnosti donijeti programe kojim bi se zaštitili potrošači sa niskim prihodima.

Večeras govorim o sektoru električne energije, no dopustite mi da završim tako što ću se osvrnuti i na sektor prirodnog gasa, budući da se Bosna i Hercegovina obavezala na reformu tog sektora kada je prije dvije godine potpisala Atenski ugovor.

Napori koji se trenutno čine na provedbi ove reforme nisu koordinirani niti optimalni – a dosadašnji rezultati ne ispunjavaju odredbe Atenskog ugovora – koji, između ostalog, zahtijeva uspostavu zakonodavnog i regulatornog okvira za cijelu zemlju.

OHR pozdravlja Izjavu o organizaciji sektora prirodnog gasa u Bosni i Hercegovini koju su ministri zajednički donijeli u julu. U toj izjavi tri ministra su se formalno obavezala da će organizirati sektor prirodnog gasa u skladu sa direktivama EU i Atenskim ugovorom. Koliko nam je poznato, formiraće se radne grupe a zakoni će se donijeti do 1. decembra ove godine.

Apeliram na sva tri ministarstva da nastave sa naporima na provedbi reformi u skladu sa odredbama Atenskog ugovora i smjernicama EU. Kao što je slučaj i sa svim drugim oblastima u kojima se provode ekonomske reforme, već je dogovoreno šta

treba raditi – sada je pitanje kako održati politički fokus da bi se stvari zaista mogle provesti. Nadam se da će ova konferencija pomoći da se taj fokus izgradi – i da fokus bude na energetsom sektoru i na opipljivim prednostima koje će se dobiti ukoliko se on restrukturira do kraja.

Govorimo o sektoru u kojem bi Bosna i Hercegovina trebala biti dominantni igrač u regiji, sektoru koji bi mogao proizvoditi i održavati rast u svim segmentima privrede, vodećem sektoru čija sudbina će odrediti investicijski profil cijele zemlje. Provedba akcionih planova, izrada okvira za sektor prirodnog gasa za cijelu zemlju, te priprema sveobuhvatne razvojne strategije pomoći će Bosni i Hercegovini da svoj masivni energetske potencijal pretoči u prave prednosti za građane ove zemlje. Što prije se to desi, to bolje.

Hvala.